

In drie op vier scholen geen lerarentekort, inductiemiddelen voor starters worden verschillend ingezet

COC bevroeg bij de start van het schooljaar haar vakbondsafgevaardigden over twee actuele thema's: het lerarentekort en de nieuwe inductiemiddelen voor startende leraren.

De afgevaardigden werden gevraagd om de gegevens samen met hun directie te verzamelen. Dat past voor COC binnen het principe van samen school maken: personeelsvertegenwoordigers en schoolleiding die vanuit correcte en gedeelde informatie zicht proberen te krijgen op wat er op het terrein gebeurt.

COC verzamelde tussen 1 en 10 september 2026 252 antwoorden over ongeveer 290 scholen en schoolvestigingen. De resultaten geven dus een beeld van de eerste lesdagen van het schooljaar. De situatie kan op sommige plaatsen ondertussen anders zijn.

Alle Vlaamse provincies en Brussel zijn vertegenwoordigd. Antwerpen levert iets meer dan een kwart van de antwoorden, Oost-Vlaanderen iets minder dan een kwart en West-Vlaanderen bijna één vijfde. Limburg en Vlaams-Brabant zorgden elk voor ongeveer één zesde van de respondenten. Daarnaast reageerden ook zeven Brusselse scholen.

Het gaat in hoofdzaak over het secundair onderwijs: ruim vier op de vijf respondenten komen uit dat onderwijsniveau. Ongeveer één op de tien antwoorden komt uit het buitengewoon onderwijs en een kleiner aandeel uit het basisonderwijs van het GO!.

Ook de verschillende onderwijsverstrekkers komen in beeld. Het grootste deel van de antwoorden komt uit scholen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, goed voor ongeveer drie kwart van de respons. Ook het GO! is duidelijk vertegenwoordigd, met ongeveer één op de zes antwoorden. Daarnaast namen ook scholen uit het stedelijk, gemeentelijk en provinciaal onderwijs deel.

Uit de resultaten blijkt dat het lerarentekort geen algemeen probleem meer is. Veel hangt af van de regio, het onderwijsnet en de vakken of profielen. Het blijkt ook dat de nieuwe middelen voor startende leraren vaak niet worden ingezet zoals die oorspronkelijk zijn bedoeld.

Drie op vier scholen: alle uren ingevuld

De eerste en misschien wel belangrijkste vaststelling uit de bevraging is positief en hoopgevend. In drie op de vier bevraagde scholen zijn er leraren voor alle beschikbare uren. Het lerarentekort doet zich met andere woorden niet overal voor en kan niet langer zonder nuance als een algemeen probleem worden voorgesteld. Bij scholen die wel leraren tekortkomen, gaat het deels over tijdelijke vervangingen. Ongeveer één school op zes zoekt nog leraren voor een volledig schooljaar. Het structurele lerarentekort concentreert zich dus in een duidelijk afgebakende groep scholen. Bij de scholen die nog structureel op zoek zijn naar leraren en die het aantal openstaande uren specificeerden, gaat het gemiddeld om bijna 24 uren per school. De mediaan bedraagt 18,5 uur.

Achter dat globale cijfer gaan wel belangrijke verschillen schuil. In de bevroegde scholen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen heeft ongeveer vier op de vijf scholen alle uren ingevuld. Bij het GO! ligt dat aandeel duidelijk lager. Ook wanneer alleen naar vacatures voor een volledig schooljaar wordt gekeken, is het verschil uitgesproken: zulke structureel openstaande uren komen in de GO!-scholen uit de bevraging vaker voor dan in de katholieke scholen. Hetzelfde geldt voor het stedelijk, gemeentelijk en provinciaal onderwijs.

De regionale verschillen zijn groot. In Vlaams-Brabant is het aandeel scholen met nog openstaande vacatures duidelijk groter. Brussel springt nog sterker in het oog: vijf van de zeven bevroegde Brusselse scholen zoeken nog leraren voor opdrachten die een volledig schooljaar openstaan.

Bepaalde vakken en profielen keren duidelijk vaker terug in de tekorten. Het opvallendst zijn de levensbeschouwelijke vakken en de taalvakken. Ook voor technische en praktische profielen blijven er tekorten. Ook die resultaten nuanceren het beeld van het lerarentekort.

“Het beeld is dus genuanceerder dan vaak wordt voorgesteld. In drie op de vier scholen is er bij de start van het schooljaar geen lerarentekort. Tegelijk mogen we de scholen waar nog vacatures blijven openstaan niet uit het oog verliezen. Het lerarentekort is geen algemeen probleem meer, maar waar het zich voordoet, moeten er gerichte oplossingen gevonden worden”, zegt Koen Van Kerkhoven, secretaris-generaal van COC.

Nieuwe inductiemiddelen: scholen kregen meer vrijheid

Vanaf dit schooljaar ontvangen scholen nieuwe middelen voor startende leraren. De oorspronkelijke doelstelling van die zogenaamde inductiemiddelen is om hen meer ruimte te geven voor een specifieke vorm van aanvangsbegeleiding. Voor het schooljaar 2026-2027 mogen scholen en scholengemeenschappen de middelen ook voor andere doelstellingen inzetten, bijvoorbeeld voor gewone lessen. De resultaten van de COC-bevraging tonen duidelijk het effect daarvan.

Van de bijna 300 scholen die de vraag over de besteding van de inductiemiddelen beantwoordden, zegt 63,5% dat de middelen niet worden ingezet in de opdracht van de starters. Slechts 15,7% zegt dat alle inductiemiddelen daadwerkelijk in de opdracht van starters terechtkomen. Nog eens 20,9% gebruikt de middelen gedeeltelijk voor de starters. Dat betekent dat maar iets meer dan één school op drie minstens een deel van de middelen rechtstreeks gebruikt om starters ruimte te geven in hun opdracht. In bijna twee op drie scholen gebeurt dat helemaal niet. Starters die effectief inductie in hun opdracht krijgen, krijgen gemiddeld ongeveer 2,5 uur. De mediaan bedraagt 2 uur. Dat de inductiemiddelen niet rechtstreeks in de individuele opdracht van starters terechtkomen, betekent niet altijd dat starters helemaal geen ondersteuning krijgen. Ongeveer één op de tien scholen die de inductiemiddelen niet rechtstreeks in de opdracht van starters inzet, gebruikt ze wel voor aanvangsbegeleiding. Daar heeft elke starter sowieso recht op en scholen krijgen daarvoor ook andere middelen.

“Inductie is volgens het regeerakkoord ingevoerd om startende leraren tijd en ruimte te geven om in het beroep te groeien. Wanneer bijna twee op de drie scholen die middelen niet rechtstreeks in de opdracht van starters inzetten, moeten we ons de vraag stellen of de oorspronkelijke doelstelling nog voldoende wordt bereikt. Dat scholen binnen de regelgeving andere noden opvangen, is begrijpelijk, maar de ondersteuning van starters mag daardoor niet naar de achtergrond verdwijnen”, zegt Van Kerkhoven.

In het secundair onderwijs worden de inductiemiddelen in ongeveer twee op de drie scholen niet rechtstreeks in de opdracht van starters ingezet. Slechts een beperkte minderheid gebruikt de middelen volledig voor starters. In de bevroegde katholieke scholen worden de inductiemiddelen vaker niet rechtstreeks in de opdracht van starters ingezet. In het GO! worden de middelen relatief vaker minstens gedeeltelijk voor starters gebruikt.

De open antwoorden op de bevraging tonen aan dat scholen de bijkomende middelen voor uiteenlopende doeleinden gebruiken. Een vaak terugkerende reden is het opvangen of milderen van de besparingen in het secundair onderwijs.

Brussel verdient bijzondere aandacht

Van de zeven Brusselse scholen die aan de bevraging deelnamen, zijn er (op het moment van de bevraging) vijf die nog leraren zoeken. In elk van die vijf scholen gaat het om opdrachten voor een volledig schooljaar, samen goed voor 120 nog niet ingevulde uren. Dat komt overeen met een volume van zes voltijdse equivalenten. De vacatures situeren zich in uiteenlopende domeinen. Ook bij de inductiemiddelen tekent zich in Brussel een duidelijk patroon af. In zes van de zeven bevroegde scholen komen de inductiemiddelen niet rechtstreeks in de individuele opdracht van starters terecht. Ze worden er onder meer ingezet voor bredere aanvangs- en startersbegeleiding, mentorwerking, OKAN- en vervolgschoolcoaching of om het verlies aan ondersteuners op te vangen. In één school waren de middelen op het moment van de bevraging nog niet ingezet.

“De Brusselse cijfers vragen voorzichtigheid omdat het om een beperkte groep scholen gaat, maar het signaal is moeilijk te negeren. Vijf van de zeven bevroegde scholen hebben nog opdrachten voor een volledig schooljaar openstaan. Tegelijk komen de inductiemiddelen er bijna nergens rechtstreeks in de opdracht van starters terecht. Net in een context waar het vinden en behouden van leraren moeilijk is, verdient gerichte ondersteuning van starters bijzondere aandacht”, aldus Van Kerkhoven.

Koen Van Kerkhoven
Secretaris-generaal